

Tarvi Sits
Kultuuriministeerium

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Teabevaldaja: Riigikontroll
Juurdepääsupiirang 4.07.2019 - 31.08.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Meie 4.07.2019 nr 2-1/80018/7

Märgukiri auditi „Riigi 2018. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Kultuuriministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2018. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid ministeeriumides ja nende valitsemisala asutustes ning Riigikantseleis määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjade õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses.

Sellest lähtudes koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna. Ministeeriume ja Riigikantseleid teavitatakse nende valitsemisalas tehtud audititoimingute tulemustest märgukirjaga.

Auditi käigus tegid audiitorid Kultuuriministeeriumi valitsemisalas 2018. aasta septembrist kuni 2019. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2018. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja nende tehingute raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist järgmistes valdkondades:
  - toetuste andmine,
  - tööjõukulude arvestus,
  - majandamiskulude tegemine,
  - tehingud põhivaraga;
- tutvusid korruptsiooni ennetamiseks loodud sisekontrollisüsteemiga. Riigikontroll käsitleb teemat üldistatuna auditiaruandes, mistõttu ei ole käesolevas märgukirjas sellest kirjutatud. Info Kultuuriministeeriumi sisekontrollisüsteemist saadud ülevaate kohta on edastatud ministeeriumis korruptsiooni ennetamist koordineerivale isikule ja auditi kontaktisikule;
- kontrollisid, kas tehingute tegemisel seotud isikutega, kes on määratletud avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendis, on kinni peetud toimingupiirangust korruptsioonivastase seaduse mõistes. Sama kontrolliti ka toetuse andmise tehingute auditeerimisel.

Enim probleeme tuvastati Kultuuriministeeriumi valitsemisalas põhivarade arvestuses.

1. Muutused Eesti Rahva Muuseumi üürilepingu kajastamisel raamatupidamises mõjutavad eelarvestamist

Riigi Kinnisvara AS (RKAS) ja Eesti Rahva Muuseum (ERM) on sõlminud üürilepingu, mille järgi maksab muuseum 1. jaanuarist 2017 kuni 31. detsembrini 2024 RKASile kokku 38 595 701 eurot kapitalikomponendi makseid. Üürileping lõpeb 31. detsembril 2046. aastal.

Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi (edaspidi üldeeskiri) järgi kajastatakse RKASiga sõlmitud üürileping raamatupidamises kasutusrendina. Raamatupidamise Toimkonna rendiarvestuse juhendi kohaselt tuleb kasutusrendi maksed kajastada lineaarselt kuluna rendiperioodi jooksul ehk aastani 2046, sõltumata sellest, millal maksed tegelikult aset leiavad. ERM oli kajastanud maksed kuluna nende tasumise perioodis.

ERMi raamatupidamises tehti korrigeerimised kasutusrendi õigeaks kajastamiseks. Selleks vähendati nii 2017. kui ka 2018. aasta üürikulusid ühe aasta kapitalikomponendi maksete ehk 4 651 277 euro võrra ja võeti arvele sihtfinantseerimisest saadud ettemakse.

ERMi ehitus- ja üüriperioodil maksmisele kuuluva kapitalikomponendi maksete finantseerimiseks kasutatakse Eesti Kultuurkapitalilt (KULKA) saadavat sihtfinantseerimise tulu. Ka see tulu oli sihtfinantseerimise tuluna kajastatud perioodil, mil see saadi. Lähtudes tulude ja kulude vastavuse printsiibist, tehti ERMi raamatupidamises parandus ka KULKA-lt saadud sihtfinantseerimise tulu osas. Bilansis kajastati 31.12.2018. aasta seisuga kohustistena (sihtfinantseerimisest saadud ettemaksed) 35 406 880 eurot (sh lühiajaline osa 2 247 687 eurot) ja vähendati nii 2018. aasta kui ka eelnevatel perioodidel kajastatud sihtfinantseerimise tulu.

Kuni üüriperioodi lõpuni on iga-aastane tekkepõhine kasutusrendi kulu muuseumile kapitalikomponendist 1 286 523 eurot ja üürikulu 929 532 eurot ehk kokku 2 216 055 eurot. See summa on ka iga-aastane eelarve tulu ja kulu, mis muuseumil tuleb kuni üüriperioodi lõpuni eelarvesse planeerida.

Riigikontrolli hinnangul on oluline, et Kultuuriministeerium arvestaks järgnevate majandusaastate eelarvete tekkepõhisel planeerimisel ja kasutamisel ERMi üürilepingu raamatupidamises kajastamise muudatusega kaasnevaid mõjusid, et tagada eelarve õige planeerimine ja kasutamine.

Riigikontrolli soovitus Kultuuriministeeriumi kantslerile: tagada, et järgnevate aastate eelarvete koostamisel arvestatakse ERMi üürilepinguga seotud tekkepõhised tulud ja kulud, lähtudes rendi arvestuspõhimõtetest.

2. Põhivara võeti arvele vales perioodis ja amortiseerimisel ei võetud arvesse vara tegelikku kasutuselevõtu aega

Kultuuriministeeriumi valitsemisala asutuste põhivara arvestuse kontrollimisel tuvastatud vead olid peamiselt tingitud sellest, et varad võeti arvele vales perioodis, mistõttu hakati neilt ka kulumit ja amortisatsioonikulu arvestama valel hetkel. Auditeerimisel selgus järgmine:

- ERM oli RKASilt saadud erinevad põhivarad võtnud arvele üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamise kuupäevaga ehk 19.12.2018 ja alustanud samast kuupäevast ka kulumit arvestust. Aktile lisatud dokumentide järgi oli RKAS soetanud need ERMile üle antud varad ajavahemikul detsembrist 2016 kuni jaanuarini 2018 ning oli need soetamise järel kohe ka muuseumile kasutada andnud. Seega pidi muuseum varade arvelevõtul arvestama kohe kulumit ja amortisatsioonikulu ka perioodi eest, millal ta need varad tegelikult oma kasutusse sai. Auditi ajal arvestati täiendav kulum ja amortisatsioonikulu kogu vara kasutuses oleku aja eest – täiendavalt 54 064 eurot – ning sama summa võrra vähenes varade jääkväärtus. Samuti lühendati vara järelejäänud kasutusega selle perioodi võrra, millal varad enne arvelevõtmist kasutuses olid olnud.
- Eesti Ajaloomuuseum oli võtnud 2017. aasta juulis valminud Maarjamäe pargiga seotud varad arvele alles novembris 2018. Samuti olid pargi alale hangitud kunstiteosed

kajastatud muude rajatistena, kuigi tegemist on kunstiväärtustega, mis tuleb arvele võtta mitteamortiseeruva materiaalse põhivarana. Auditi ajal tehti parandused varade klassifitseerimises ning varade kasutuselevõtu ajas ja kasutuseas. Seejärel tehti varadele uus kulumiarvestus ja arvestati täiendavalt kulumit ja amortisatsioonikulu kokku summas 272 325 eurot ning sama summa võrra vähenes varade jääkväärtus bilansis.

Riigikontrolli hinnangul tuleb tehingute tegemisel põhivaraga arvesse võtta kõiki varade kohta teada olevaid asjaolusid, sh nende kasutusele võtmise aega, ning kajastada nad õigel põhivarakontol, et tagada nende õige arvestus raamatupidamises.

Riigikontrolli soovitus Kultuuriministeeriumi kantslerile: tagada, et valitsemisala asutuste varade arvestusega tegelevad töötajad esitaksid korrektseks varade arvestuseks vajaliku info RTK-le õigel ajal.

3. Kultuuriministeeriumi ametiisikud on teinud otsuseid iseenda või seotud isiku suhtes ja ministeeriumil puudub juhis, kuidas selliseid olukordi vältida

Riigikontroll kontrollis, kas tehingute tegemisel on valitsemisala ametnikud kinni pidanud korruptsioonivastases seaduses sätestatud toimingupiirangust. Auditi käigus tuvastasid audiitorid juhtumeid, kus ametiisik oli teinud otsuseid iseenda või temaga seotud isiku suhtes. Näiteks oli mitmel juhul kinnitatud enda MTÜ ICOM Eesti liikmemaksu arveid, sealjuures oli kinnitaja ühel juhul ise ka selle MTÜ juhatuse liige.

Korruptsioonivastase seaduse järgi peab avalikku ülesannet täitev asutus oma töö korraldamisel tagama, et ametiisik ei oleks kohustatud tegema otsust või toimingut iseenda või temaga seotud isiku suhtes. Praegu ei ole Kultuuriministeeriumi sisekordades kirjeldatud, kuidas tuleb toimida, kui selline olukord tekib. Riigikontrolli hinnangul on sisekordades juhise kehtestamine vajalik, et aidata vähendada korruptsioonile ja huvide konfliktile viitavate olukordade tekkimise riski.

Toimingupiirangu rikkumise ohu ennetamiseks tuleks ministeeriumil välja töötada ja rakendada meetmed, et ametiisikud ei oleks kohustatud tegema endaga seotud isikute suhtes otsuseid või toiminguid. Kui sellist otsust või toimingut on vaja teha, tuleb korruptsioonivastase seaduse § 11 lõike 2 kohaselt sellest viivitamata teavitada isikut või organit, kellel on ametiisiku ametisse nimetamise õigus ja kes teeb toimingut või otsuse ise või annab selle ülesande teisele ametiisikule.

Riigikontrolli soovitus Kultuuriministeeriumi kantslerile: kehtestada meetmed korruptsioonivastases seaduses toodud põhimõtete rakendamiseks ning teha järelevalvet kehtestatud korra täitmise üle.

4. Tehingute seaduslikkus sihtasutustes

Riigikontrolli juhendamisel auditeerisid avaliku sektori vandeaudiitorid riigihangete seaduse järgimist 2018. aastal sihtasutustes Eesti Draamateater ja Tehvandi Spordikeskus, kus Kultuuriministeerium teostab asutajaõigusi.

Vandeaudiitorite ülesanne oli hinnata, kas sihtasutused on loonud hanketegevuse korraldamiseks riigihangete seadust järgiva sisekontrollisüsteemi ja kas auditeeritud perioodil on järgitud asjade ostmisel, teenuste tellimisel, ideekonkursside korraldamisel, ehitustööde tellimisel ning ehitustööde ja teenuste kontsessioonide andmisel riigihangete seaduse üldpõhimõtteid ja nõudeid.

Auditi tulemusena selgus, et SA Eesti Draamateater on loonud hanketegevuse korraldamiseks riigihangete seaduse nõudeid järgiva sisekontrollisüsteemi ning on auditeeritud perioodil järginud oma hanketegevuses riigihangete seaduse üldpõhimõtteid ja nõudeid.

Sihtasutuses Tehvandi Spordikeskus on võrreldes eelmise aastaga paranenud riigihangete seaduse järgimine hanketegevuses. Auditi tulemusena selgus, et spordikeskuse hankekord on kooskõlas riigihangete seadusega ja üldjuhul ka toimib. Vandeaudiitor tuvastas ühel juhul, et

infotehnoloogia halduse erilahenduse teenuse ostmiseks ei ole riigihangete seaduse kohast hankemenetlust korraldatud.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt 9. augustil 2019.

Riigikontroll tänab Kuluturiministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitudest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Katrin Eller
Katrin.Eller@riigikontroll.ee